

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr.

V Ljubljani v sredo 6. decembra 1871.

Obseg: Vrednost človeškega gnoja. — Razstava mlekarjih pridelkov na Dunaji. — Velika dunajska razstava l. 1873. — Ljudske šole na Kranjskem leta 1871. — Terminologija za matematiko. (Dalje.) — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Vrednost človeškega gnoja.

Priobčil Fr. Schollmayr.

Da je zemlji, ki so jo rastline izmolzle in izpile, novih redilnih moči dodajati treba, to vé iz lastne skušnje in iz lastnega prepričanja vsak, tudi tak kmetovalec, ki nima o zemlji prav nobenega teoretičnega znanja.

Ako se namreč izmolzlej zemlji ne pomaga z dostojnimi sredstvi, postane zemlja na posled popolnoma slaba in nerodovitna.

Zemlji je tedaj treba njene odvzete sestavke zopet povrniti.

To se pa zgodi po najbolj naravnem potu s tem, ako to, kar nam zemlja dá in kar povzijemo, zemlja zopet nazaj dobi, in sicer v podobi trdih ali tekočih človeških ocedkov, to je, v podobi človeškega blata.

Rodivnost zemlje po tem takem lahko vzdržujemo, ako le človeške odpadke marljivo in pridno nabiramo ter ž njimi svoja zemljišča gnojimo.

Če pa tega ne storimo, lahko se nam primeri to, kar nam Liebig od starega slavnega mesta Rima pripoveduje, ko pravi: „Podzemski prekopi (kloake) vsemu svetu znanega mesta Rima so požrli v malo stoletjih vso srečo in blagovitost rimskega kmeta, in ko zemljišča niso več mogla z živežem zakladati rimskih prebivalcev, utonilo je v ravno teh prekopih tudi obilo premoženje nekdanje Sicilije, Sardinije, kakor tudi plodovitega afrikanskega primorja“.

Mogoče je, da tudi deželo Angleško enaka nezgoda zadene, ki že zdaj za blizo 30 milijonov prebivalcev potrebnega živeža ne zmore. In če se kaj tega primeri, krivi bodo tega Angleži sami, to pa zatega del, ker skrbijo mnogo bolj za pridobitev oskrunkov morskih tičev, živečih ob morskih bregovih, premečejo in prerijejo rajše vsa bojišča in si tudi rajše gnoj kupujejo iz vseh strani svetá, nego da bi skrbeli za nabiranje človeškega gnoja, ki se po podzemeljskih vodotokih odtaka v ondotne reke, ter se tako najbolji gnoj, s katerim bi se dalo za milijone ljudi živeža pridelati, brez vse koristi pogubi.

V Kini, največem cesarstvu sveta, je pa temu vse drugače. Rodivnost zemlje ostaja tu zmerom v pravem razmerji in naj se ljudje še tako silno množijo, bati se jim vendar ni treba, da bi jim zemlja ne dala toliko živeža, kolikor ga ljudstvo vsako leto povzije, in nikjer v tej ogromni državi ne vedó, da bi se rodivnost zemlje manjšala in da bi se zemeljski pridelki ne pomnoževali. In kaj neki delajo slavni Kitajci,

da jim plodnost njihovih zemljišč ne zastaja? V vseh kitajskih sporočilih najdemo edino to, da jim za vzdrževanje zemljiške plodnosti služi človeški gnoj, s katerim svoja polja gnojijo. Ves gnoj namreč, ki ga Kitajci za obdelovanje svojih zemljišč potrebujejo, si dela človek sam, in le marljivemu nabiranju in vporabljevanju človeških ocedkov ima Kina zahvaliti, da jej že skozi več stoletij toliko gotovih in obilnih pridelkov dohaja.

Pa ne samo v Kini, marveč tudi v Japanu je tako. Makon, ud vzhodno-azijske pruske odprave (expedicije), nam pripoveduje, da je Japan dežela, ki ima velikost vélike Britanije, in se zarad obilnega gorovja ne more na vseh krajih primerno obdelati. Al čeravno komaj polovica japonske zemlje služi poljedelskim namenom, vendar ondotnim prebivalcem, da si tudi jih je več nego v Britaniji, nikoli ne primanjka potrebnega živeža, kajti pridelki so jako obilni. Poleg vsega tega pa vendar Japanci ne potrebujejo živinskega gnoja, in si tudi ne kupujejo ne gvane (tičjega gnoja), ne koščene moke, ne Chilskega solitarja, ne Štrasburške soli. Toda to še ni vse. Med tem, ko Britanci za nakupovanje živeža vsako leto mnogo milijonov potrebujejo, se iz Japana, odkar mu so odprta morska pristanišča, prav obilo živeža tudi izvozi v druge dežele.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarska novica.

Razstava mlekarjih pridelkov na Dunaji.

C. kr. kmetijsko ministerstvo je dovolilo napravo razstave mlekarjih pridelkov na Dunaji, da bi s tem tudi napredek v tem delu gospodarstva napotil.

Ta razstava bode od 13. do 17. dne t. m.

Pri tej razstavi bodo ne le mleko in izdelki mleka (sir itd), ampak tudi raznotera dotična orodja in stroji, ki služijo pri izdelovanju mleka.

Razstava bo imela 9 oddelkov, ki spadajo v dve vrsti. I. vrsta: mleko in izdelki mleka. 1. oddelek: mleko, sladka in kislá smetana; 2. ohranjeno mleko; 3. surovo maslo in kuhano maslo; 4. sir raznih sort; 5. raznovrstni izdelki iz mleka. — II. vrsta: tvarine, potrebne pri mlekarstvu; stroji (mašine), orodja. 6. oddelek: tvarine: telečjek itd.; 7. raznovrstna orodja, ktera se potrebujejo od hleva do dovršenega izdelovanja; 8. aparati za preiskavanje mleka; 9. modeli, načrti poslopij, hlevov, sirarnic itd.

Za najizvrstnejše tvarine, sir, maslo itd. je odločenih mnogo daril.